

Budgetdirektiv för budget 2018 med plan för 2019-2021

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen fastställer kommunledningskontorets förslag till budgetdirektiv för arbetet med budget för år 2018 med plan för 2019-2021.
2. Kommunledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag till intäkter om 100 000 000 kr för år 2018 till budgetberedningen i maj.
3. Kommunledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag till mer långsiktiga intäkter samt kostnadseffektiviseringar för år 2019 och framåt.
4. Kommunstyrelsen fastställer preliminära nettoramar för budget år 2018 med plan för 2019-2021 för respektive nämnd enligt bilaga 4 samt investeringsramar enligt bilaga 5.

Ärende

Budgeten är kommunens viktigaste verktyg för planering och styrning av verksamheten. I budgeten fastställs hur kommunens samlade resurser ska prioriteras mellan olika nämnder och verksamheter. Kommunfullmäktige fastställer i juni en politisk viljeinriktning för respektive nämnd utifrån förslag från kommunstyrelsen. Det är dels en kommunövergripande viljeinriktning och dels en specifik viljeinriktning för respektive nämnd. Den politiska viljeinriktningen består av:

- Kommunfullmäktiges övergripande mål
- Styrande dokument som nämnderna särskilt ska fokusera på under 2018
- Strategiska utvecklingsuppdrag

I budgetförslagen som nämnderna lämnar den 27 april samt i internbudgeten redovisar nämnderna hur de planerar att arbeta under budgetperioden för att uppnå den politiska viljeinriktningen. Detta görs inom ramen för av kommunfullmäktige anvisade ekonomiska ramar. Vid konflikt mellan mål och medel gäller medlen. Nämnderna ska under året löpande följa upp och utvärdera verksamheten och ekonomin. Vid avvikelser från fastställda planer ska nämnderna vidta erforderliga åtgärder och rapportera detta till kommunstyrelsen.

För att förtydliga nämndernas decentraliserade ansvar enligt Linköpings styr- och ledningssystem samt för att ge mer tid till nämndernas arbete med internbudget har budgetprocessen förändrats. Förändringen innebär bland annat att beslutet om nämndernas ramar för kommande år tidigareläggs till juni. Den nya budgetprocessen innebär även att arbetet med att ta fram budgeten förändras. Med anledning av den förändrade budgetprocessen förändras även tidplanen jämfört med tidigare år.

Budgeten är förändringsinriktad. Den beskriver den politiska viljeinriktningen för vad som ska förändras i verksamheten under budgetperioden. Många verksamheter nämns inte i budgeten men de ska fortsätta bedrivas och utvecklas som vanligt.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen (Kap 8 § 1) ska kommunerna ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

I lagen regleras att för verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin skall anges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Respektive nämnd ska i budgeten komplettera den politiska viljeinriktningen. I budgetförslaget som nämnderna redovisar till budgetberedningen den 27 april ska nämnderna redovisa de viktigaste målen och i internbudgeten som nämnderna tar fram efter fullmäktiges beslut om budget i juni redovisar nämnderna även övriga mål för sin verksamhet. Målen ska visa hur respektive nämnd avser att bidra till uppfyllandet av kommunens övergripande mål.

Enligt förarbetena till lagen ska varje generation själv bära kostnaderna för den service de konsumerar. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart att räkenskaperna går ihop, utan innefattar även ett krav på att pengarna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. För att uppnå detta krävs en ändamålsenlig styrning, till exempel genom att sätta upp mål, upprätta planer och program samt kontinuerligt följa upp utvecklingen för såväl verksamhet som ekonomi. Som underlag för denna styrning bör nämnderna göra kostnads- och kvalitetsjämförelser med andra organisationer samt inom den egna organisationen. Nämnderna skall genomföra intern kontroll för att säkerställa styrsystemet.

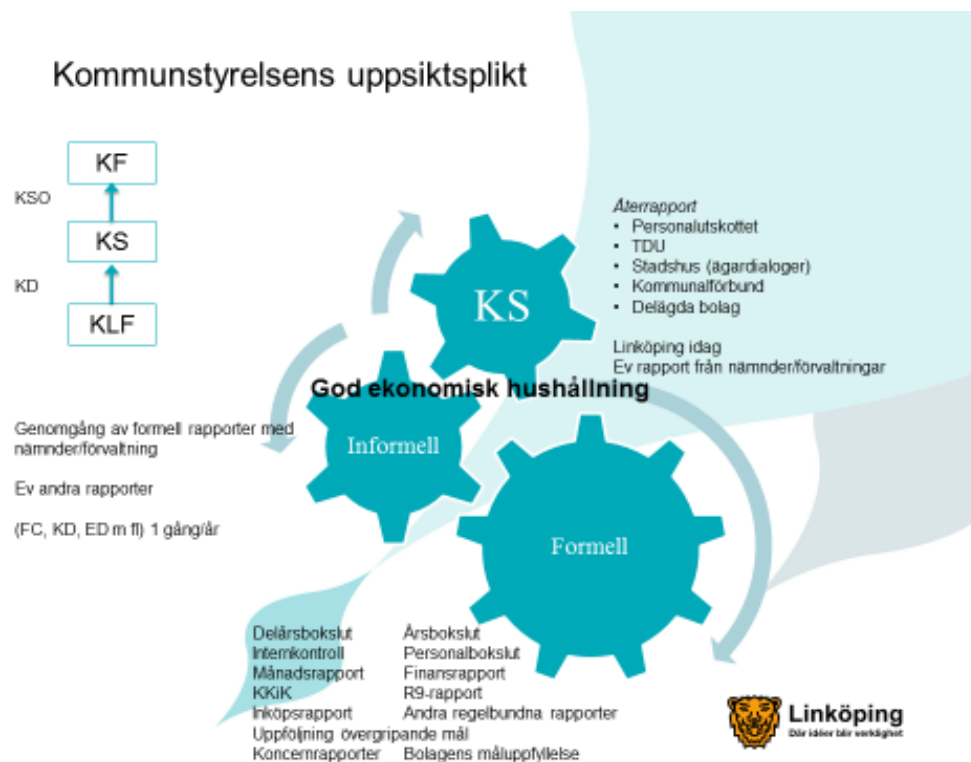
Till en god ekonomisk hushållning hör också att ha en beredskap att möta framtida utmaningar genom att i god tid inför förväntade förändringar vidta nödvändiga åtgärder och insatser i stället för insatser i efterskott. Ett positivt resultat behövs för att kunna egenfinansiera investeringar som överstiger årets avskrivningar och inte definieras som stora och långsiktiga. Om kommunen lånar även till övriga investeringar finns risk att ränta och amortering kommer att tränga undan övriga kostnader för drift av kommunens verksamhet i resultaträkningen.

Finansiellt mål för god ekonomisk hushållning - En ekonomiskt hållbar kommun

Linköpings kommun ska präglas av ansvarstagande i såväl goda tider som i stunder av finansiell oro och ska ha god ordning på ekonomin. Det skapar handlingsutrymme på både kort och lång sikt. Kommunkoncernen ska ha en långsiktig tillväxt i balans. Framtida kommuninvånare ska tillförsäkras en bibehållen eller förbättrad nivå på verksamhet, service och anläggningar. Verksamheter inom kommunkoncernen och externa utförare ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär att styrelsen aktivt ska informera sig om att nämnderna bedriver sin verksamhet enligt kommunfullmäktiges beslut och riktlinjer, att lagar och förordningar följs och att den ekonomiska förvaltningen är effektiv och säker.

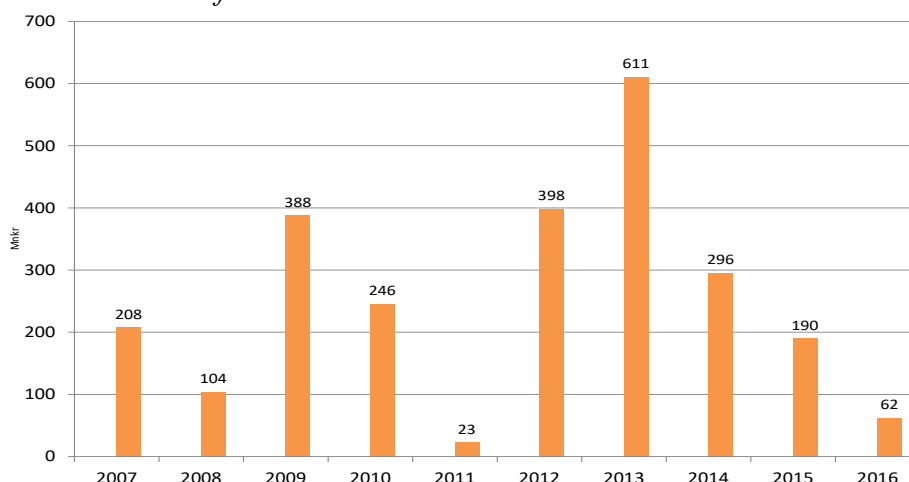

Ekonomiska förutsättningar för kommunen

Linköpings kommun har bra förutsättningar för att upprätthålla en god ekonomisk hushållning. Kommunen har en välskött och stark ekonomi med en låg skattesats. Bokslutsresultaten har varit goda men försämrats de senaste åren bland annat på grund av ianspråktagande av markeringar. Soliditeten är god och investeringarna har kunnat finansieras med egna skattemedel. Kommunen har inga lån och Linköping är en av få kommuner som kunnat göra så stor avsättning för framtida pensioner.

Kommun	Skattesats kommun 2017	Skattesats region/ landsting 2017	Skattesats totalt 2017
Eskilstuna	22,08	10,77	32,85
Gävle	22,26	11,51	33,77
Helsingborg	20,21	10,69	30,90
Jönköping	21,34	11,26	32,60
Linköping	20,20	10,70	30,90
Lund	21,24	10,69	31,93
Norrköping	21,75	10,70	32,45
Umeå	22,85	11,30	34,15
Uppsala	21,14	11,71	32,85
Västerås	20,36	10,88	31,24
Örebro	21,35	11,55	32,90

Bokslutsresultat för åren 2007- 2016

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är det viktigt att det finns en balans mellan intäkter och kostnader. Ett mått på en sådan balans är driftkostnadsandelen. Verksamhetens andel av skatter och finansnetto uppgick i bokslut 2016 till 99,3 %, exklusive jämförelsestörande poster. Andelen måste vara lägre än 100 % för att resultatet ska kunna bidra till att finansiera de investeringar som överstiger avskrivningarna med likvida medel. För att resultatet ska kunna finansiera de nettoinvesteringar som överstiger avskrivningarna i bokslut 2016 behöver driftkostnadsandelen vara 99,0%.

Driftkostnadsandel, %	2016	2015	2014	2013
Verksamhetens nettokostnader	97,2	96,4	94,9	93,3
Avskrivningar	2,1	2,0	2,0	1,8
Driftkostnadsandel	99,3	98,4	96,9	95,0

För att inte tillfälliga kostnader eller intäkter ska påverka jämförelserna har jämförelsestörande poster rensats i tabellerna

Skatte- och nettokostnadsutvecklingen

Förändring i %	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2013
Nettokostnadsutveckling	5,4	3,9	5,6	2,8
Skatteintäktsutveckling	4,8	3,0	4,5	4,7

För att behålla en fortsatt god ekonomi bör inte verksamhetens kostnader öka snabbare än finansieringen i form av skatteintäkter och statsbidrag under en tidsperiod. Tre år i rad har verksamhetens nettokostnader ökat mer än skatteintäkterna. Både ökningen av driftkostnadsandelen och nettokostnadsutvecklingen i förhållande till skatteintäktsutvecklingen beror bland annat på stora ianspråktagande av markeringar de senaste åren. Ianspråktagande av markeringar utgjorde 1,6 procentenheter av verksamhetens driftkostnadsandel som uppgick till 99,3 % för 2016. Även avskrivningarnas andel har ökat på grund av ökade investeringar vilket innebär att utrymmet för övrig verksamhet minskar. När nettokostnaderna ökar snabbare än skatteintäkterna minskar det framtida handlingsutrymmet.

I kommunallagen regleras att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret. I budgeten ska skattesatsen och anslagen anges. Av budgeten ska det vidare framgå hur verksamheten skall finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut.

Ett positivt resultat behövs för att kunna egenfinansiera investeringar som överstiger årets avskrivningar och inte definieras som stora och långsiktiga. Om kommunen lånar även till övriga investeringar finns risk att ränta och amortering kommer att tränga undan övriga kostnader för kommunens verksamhet i resultaträkningen.

Obalans i resultaträkningen inför budget 2018 med plan för 2019-2021

Utifrån SKL:s prognos för skatt, pris och lön i cirkulär den 16 februari beräknas en obalans i resultaträkningen för 2019 till minus 160 mnkr, för 2020 till minus 289 mnkr och för 2021 till minus 389 mnkr.

När budget 2016-2017 med plan för 2018-2019 fastställdes beräknades obalansen för 2018 till minus 84 mnkr och för 2019 till minus 147 mnkr. Eftersom skatteprognoserna förändras lades obalanserna in i resultaträkningen som ofördelade effektiviseringskrav. Ett effektiviseringskrav om 1 % motsvarar cirka 70 mnkr och 1 krona i höjd utdebitering motsvarar cirka 350 mnkr

För åren 2019-2021 finns ofördelade effektiviseringskrav som fördelas om det fortfarande behövs när budgeten ska fastställas för respektive år, bland annat beroende på utvecklingen av skatteprognoser och demografi.

Ofördelade effektiviseringskrav

	2018	2019	2020	2021
Belopp mnkr	0 mnkr	160 mnkr	289 mnkr	389 mnkr
Procent	0 %	2,1 %	3,7 %	5,0 %

Nämndernas budgetförslag

Nämndernas ansvar och uppdrag regleras och styrs av reglemente och lagar, förordningar med mera. I kommunallagen regleras att för verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Respektive nämnd ska i budgetförslagen komplettera den politiska viljeinriktningen och redovisa nämndens viktigaste mål för 2018 med plan för 2019-2021. Målen visar hur nämnden kommer att bidra till att fullmäktiges övergripande mål uppnås.

Budgeten är förändringsinriktad. Den beskriver den politiska viljeinriktningen för vad som ska förändras i verksamheten. Många verksamheter nämns inte i budgeten men de ska fortsätta bedrivas och utvecklas som vanligt. I budgethandlingen beskrivs nämndens ansvar och basuppdrag utifrån reglemente, lagar och förordningar.

Kommunstyrelsen fastställer budgetdirektiv den 14 mars. Under våren tar respektive nämnd fram ett budgetförslag. I förslaget kompletterar nämnden bland annat den politiska viljeinriktningen.

En mall för nämndernas budgetförslag med anvisningar bifogas i bilaga 8.

Nämndernas ekonomiska ramar

Nämndens ekonomiska ram är en nettoram där nämnden får prioritera utifrån sitt reglemente, uppdrag och politisk viljeinriktning. Eftersom utrymmet för ytterligare satsningar är mycket begränsat måste nämnderna klara att bedriva verksamheten inom nämndens ekonomiska ram under budgetperioden.

I sitt budgetarbete bör nämnderna/förvaltningarna tänka:

- God ekonomisk hushållning – kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet
- Långsiktighet
- Helhet
- Decentralisering
- Innovation och nytänkande – där idéer blir verklighet - tänk nytt och tänk annorlunda!

Kommunens verksamheter ska enligt Linköpings styr- och ledningssystem vara kostnadseffektiva och ändamålsenliga. Nämnderna ansvarar för:

- Utvärdering och uppföljning av befintlig verksamhet
  - Kommunens analysmodell används
- Omprövning av befintlig verksamhet
- Prioritering inom nämndens verksamhet
- Samverkan mellan nämnder – synergieffekter

I en föränderlig värld är det omöjligt att förutse alla händelser. För att uppnå en ekonomi i balans på alla nivåer i organisationen krävs budgeterade reserver och handlingsberedskap för väntade och oväntade händelser. Om nämnden budgeterar en reserv ökar förutsättningarna för att kunna hantera oförutsägbara händelser vilket är särskilt angeläget i rådande ekonomiska läge. Budgetreserven behöver anpassas till osäkerhetsfaktorerna inom respektive verksamhet.

Nämndernas ramar framgår av bilaga 4 och investeringsramar av bilaga 5. De nettoramor för nämndernas verksamhet och investeringar som fullmäktige fastställde i beslutet om budget för 2016-2017 med plan för 2018-2019 den 24 november 2015 utgör preliminära ramar. Ramen för nämndernas verksamhet för 2020 och 2021 är preliminärt densamma som för 2019. Nämndernas ramar har justerats för specificerade statsbidrag som ingår i den kommunalekonomiska utjämningen, äldrenämnden har kompenserats för utebliven momsersättning med anledning av att Åleryd drivs av Leanlink, kommunstyrelsens ram har utökats med 5,0 mnkr för samordnad varudistribution för 2018 och 2019 samt kultur- och fritidsnämndens ram har utökats med 7,5 mnkr för allaktivitetshus enligt tidigare beslut (de utökningarna finansieras med kommunstyrelsens resursmedel).

De i bilaga 4 redovisade budgetramarna är angivna i 2017 års pris- och löneläge med pris- och lönekomensation till nämnderna enligt följande:

- Priskompensation	1,0 %
- Lönekomensation	2,0 %
- PO-pålägg	38,33 % (Differentierat men 38,33 % i snitt)
- Intern ränta	1,75 %

Resterande löneuppräknings enligt SKL:s prognos den 16 februari 2017 budgeteras som en central reserv. Slutlig justering av nämndernas ramar görs när de slutliga förhandlingarna för respektive år är klara. Nämndernas beräkningar skall tillsvidare ske i 2017 års pris- och lönenivå.

I den preliminära resultaträkningen ingår reserver på kommunövergripande nivå för osäkra faktorer i form av resursmedel samt reserv för demografi, pris och lön.

Investerings- och lokalplan

Kommunstyrelsen beslutade den 20 december 2016 att lokalförsörjningsplan samt investerings- och lokalplan för åren 2018-2026 behandlas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i samband med budget för 2018 med plan för 2019-2021.

Kommunledningsförvaltningen fick i uppdrag att gå igenom nämndernas investerings- och lokalplaner för att hitta fler synergieffekter och redovisa till kommunstyrelsen senast i juni. Kommunledningsförvaltningen fick även i uppdrag att tillsammans med förvaltningscheferna ta fram ett förslag till hur framtidens lokaler ska utformas och redovisa till kommunstyrelsen senast i juni.

Demografi

I den antagna budgeten är ramarna justerade för beräknade demografiska förändringar t o m 2019 enligt befolkningsprognosen från 2015 därefter har inga ytterligare förändringar beaktats i ramarna.

Nämndernas budgetförslag ska beräknas utifrån den befolkningsprognos som fastställs av kommunstyrelsen den 4 april 2017.

Kommunledningsförvaltningen fick den 20 december 2016 i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder/förvaltningar ta fram förslag till reviderad resursfördelningsmodell för demografi och redovisa förslaget till kommunstyrelsen senast juni 2017. Modellen ska anpassas till kommunens intäkter för tillkommande invånare i det kommunala utjämningsystemet.

Känslighetsanalys

1 % ökning av lönerna motsvarar för helår	cirka 60 mnkr
1 % ökning av priserna motsvarar, netto	cirka 20 mnkr
1 krona i utdebitering motsvarar	cirka 350 mnkr
1 % effektiviseringskrav	cirka 70 mnkr

Politisk viljeinriktning

Budgeten är förändringsinriktad och beskriver den politiska viljeinriktningen för vad som ska förändras i verksamheten. Många verksamheter nämns inte i budgeten och de ska fortsätta bedrivas och utvecklas som vanligt.

Den politiska viljeinriktningen består av:

- Kommunfullmäktiges övergripande mål
- Styrande dokument som nämnderna särskilt ska fokusera på under 2018
- Strategiska utvecklingsuppdrag

I budgetdirektiven som behandlas av kommunstyrelsen den 14 mars beslutar kommunstyrelsen om vilka styrande dokument som nämnderna särskilt ska fokusera på under 2018 samt kommunövergripande utvecklingsuppdrag och specifika utvecklingsuppdrag för respektive nämnd.

Nämnderna kompletterar samt föreslår eventuella justeringar av respektive nämnds politiska viljeinriktning. De redovisar nämndens viktigaste mål för 2018 med plan för 2019-2021 samt hur nämnden planerar att arbeta under budgetperioden för att uppnå den politiska viljeinriktningen.

Den 30 maj behandlar kommunstyrelsen slutligt förslag till politisk viljeinriktning, dels en kommunövergripande och dels för respektive nämnd, som kommunfullmäktige sedan behandlar den 13 juni

Kommunfullmäktiges övergripande mål

Kommunfullmäktige har beslutat om övergripande mål som leder till god ekonomisk hushållning (KF den 28 april 2015).

Kommunfullmäktiges övergripande mål

---

1. I Linköping ska fler människor nå egen försörjning
  2. En kommun med ett växande näringsliv
  3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor
  4. En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv
  5. En ekologiskt hållbar kommun
  6. Fler bostäder för en växande kommun
  7. En sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet
  8. En kreativ kommun
  9. En kommun med bra arbetsvillkor
  10. En ekonomiskt hållbar kommun
  11. En kommun som är en stark röst regionalt, nationellt och internationellt
-

Samtliga nämnder ska i sina budgetförslag redovisa nämndens viktigaste mål för 2018 med plan för 2019-2021. Målen visar hur nämnden kommer att bidra till att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås.

När nämnderna lämnade sina budgetförslag för 2016-2017 med plan för 2018-2019 redovisade de vilka av de övergripande målen som de planerade att arbeta med under budgetperioden. Inför budget 2018 med plan för 2019-2021 ska nämnderna uppdatera redovisningen av vilka mål de kommer att arbeta med, se bilaga 2.

Styrande dokument

Hög effektivitet är en viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning och i det ingår både produktivitet och kvalitet. Kommunen har nyligen antagit en ny upphandlingspolicy som måste följas upp för att få effekt på kvalitet och ekonomi. Dessutom innebär utvecklingen inom IT-området att kommunens verksamhet kan utföras effektivare med hjälp av digitalisering. Vid digitalisering måste informationssäkerheten säkerställas för att minimera risker.

Följande styrande dokument föreslås nämnderna särskilt arbeta med/fokusera på under kommande budgetperiod:

- Upphandlingspolicy
- Digital agenda
- Informationssäkerhetspolicy

I budgetförslaget redovisar nämnderna vad i respektive styrdokument ovan som de planerar att arbeta med. Hur de planerar att arbeta med styrdokumenterna redovisas i internbudgeten.

Strategiska utvecklingsuppdrag

Budgetdirektiven innehåller både kommunövergripande och nämndspecifika utvecklingsuppdrag. Uppdragen beskriver vilka utvecklingsområden nämnden ska arbeta med/fokusera på under den kommande budgetperioden.

Omvärldsanalys samt analys av kommunens verksamhet, kvalitet, ekonomi och personal ligger till grund för både de kommungemensamma och de nämndspecifika uppdragen. Uppdragen redovisas i bilaga 7.

Som kommundemensamma strategiska utvecklingsuppdrag föreslås:

- Personal- och kompetensförsörjning
- Lokaler
- Etablering
- Digitalisering
- Sammanhållen kommun

Nämnderna redovisar vad de under budgetperioden planerar att göra för att genomföra utvecklingsuppdragen.

Indikatorer

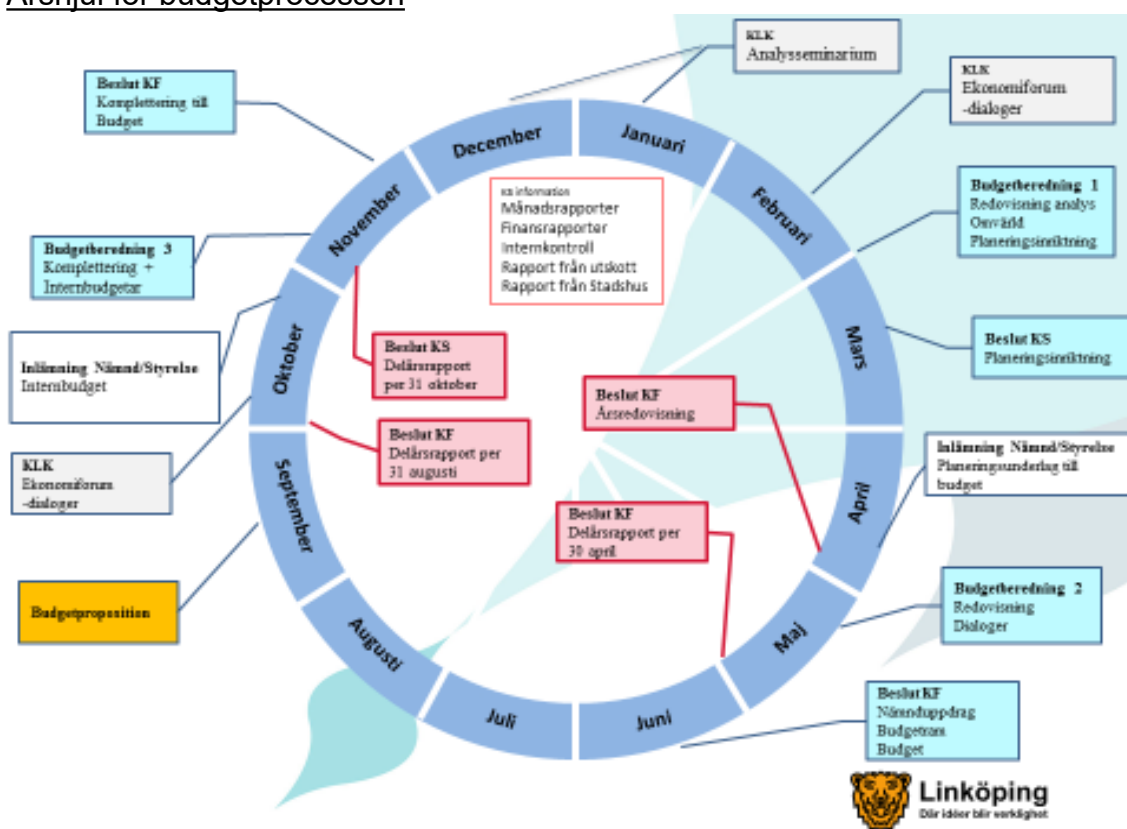
Kommunledningskontoret har under december och januari tagit fram indikatorer för respektive nämnds verksamhet som kommunstyrelsen föreslås följa under budgetperioden. Indikatorerna mäter utfallet av de strategiska utvecklingsuppdragen, basuppdrag samt även volymer och resurser. Förslaget har stämts av med förvaltningscheferna vid ekonomiforum under februari. I bilaga 7 framgår vilka indikatorer som respektive nämnd får i uppdrag att särskilt följa, redovisa samt analysera i samband med uppföljningar i delårsrapporter och bokslut.

Där det är möjligt ska nämnderna redovisa och analysera statistiken könsuppdelat.

Tidplan

Den reviderade tidplanen för budgetarbetet som fastställdes av kommunstyrelsen den 20 december redovisas i bilaga 6.

Årshjul för budgetprocessen

Budgetberedning 1 den 1 mars

Budgetberedningen 1, riktar sig till budgetberedningen, presidierna för samtliga nämnder samt berörda tjänstemän.

Innehåll:

- Inledning samt övergripande mål
- Ekonomiska förutsättningar
- OBS-rapport
- Befolkning m.m.
- Personal- och kompetensförsörjning
- Lokaler
- Verksamhetens kvalité

Budgetberedning 2 den 8-10 maj

Budgetberedningen inleds den 8 maj med en gemensam genomgång av nämndernas förslag. Nytt för i år är att den 9 och 10 maj är det interna politiska diskussioner i de olika partigrupperingarna. Tjänstemännen kommer att vara tillgängliga under dessa dagar.

Kommunfullmäktiges beslut den 13 juni

När kommunfullmäktiges beslutar om budget för 2018 med plan för 2019-2021 i juni fastställer de ekonomiskt/finansiellt mål för kommunen samt skattesats.

Kommunfullmäktige fastställer även följande för respektive nämnd:

- Basuppdrag
- Ramar
  - drift
  - investering
  - exploatering
- Politisk viljeinriktning
  - övergripande mål
  - strategiska utvecklingsuppdrag
  - politiska styrdokument
- Indikatorer som kommunstyrelsen särskilt ska följa under 2018
  - politisk viljeinriktning
  - basuppdrag

Kommunfullmäktiges beslut den 28 november

Utifrån förändringar i omvärlden såsom regeringens budgetproposition i september eller förändrade skatteprognoser revideras eventuellt:

- Ekonomiskt/finansiellt mål för kommunen
- Skattesats
- Nämndernas ramar
- Politisk viljeinriktning för nämnderna

Nämndernas internbudget/verksamhetsplan för 2018 redovisas för kommunfullmäktige som noterar informationen.

Samhällsekonomiska förutsättningar

Skatteintäkter samt reserv för pris och lön har beräknats enligt SKL cirkulär nr 6 den 16 februari 2017 där de samhällsekonomiska förutsättningarna beskrivs enligt nedan.

”Den svenska ekonomin avslutade fjolåret starkt. För helåret 2016 beräknas BNP ha ökat med 3,5 procent. Skottår och ett relativt stort antal arbetsdagar gör att nivån blir extra hög. Justerat för effekterna av en ändrad kalender begränsas tillväxten till 3,2 procent. För i år räknar vi med att tillväxten i svensk ekonomi blir fortsatt hög. I kalenderkorrigerade termer beräknas BNP växa med 2,8 procent. Den fortsatt höga produktionstillväxten baseras på att det i år blir bättre fart på exporten och hushållens konsumtionsutgifter. Däremot beräknas investeringar och offentlig konsumtion växa i något långsammare takt.

Den fortsatt positiva utvecklingen i svensk ekonomi innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget fortsätter växa i snabb takt. Arbetslösheten pressas tillbaka och når mot slutet av i år ner i en nivå som är jämförbar med de nivåer som rådde föregående högkonjunktur, dvs. strax innan finanskrisens utbrott. Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge antas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Inte heller inflationen når några högre tal utan tolv månaderstalen för KPI fortsätter i år hålla sig under 2 procent. Riksbanken antas därmed dröja med att höja styrräntan till i början av nästa år.

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi förutsätts stabiliseras på en hög nivå nästa år. Därefter beräknas konjunkturläget normaliseras. Det innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare än under åren innan. Särskilt svag blir utvecklingen 2019 och 2020 i samband med att konjunkturläget gradvis försvagas. BNP beräknas då årligen växa med cirka 1½ procent att jämföra med 2,2 procent 2018 och 3–4 procent åren 2015–2017. Sysselsättningen i form av arbetade timmar beräknas samtidigt inte längre öka. För kommunsektorns del innebär det en väsentligt svagare utveckling av skatteunderlaget än åren innan. Det är också, i reala termer, liktydigt med en svagare utveckling än normalt. Situationen för kommunsektorns del blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg samtidigt växer extra snabbt.

Nyckeltal för den svenska ekonomin, procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,8	2,2	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	1,0	1,9	1,5	0,3	0,0	0,0
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	2,3	3,0	3,1	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,3	1,7	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	0,0	1,0	1,6	2,3	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	2,1	2,3	2,0	0,8	0,4	0,5
Befolkning	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1

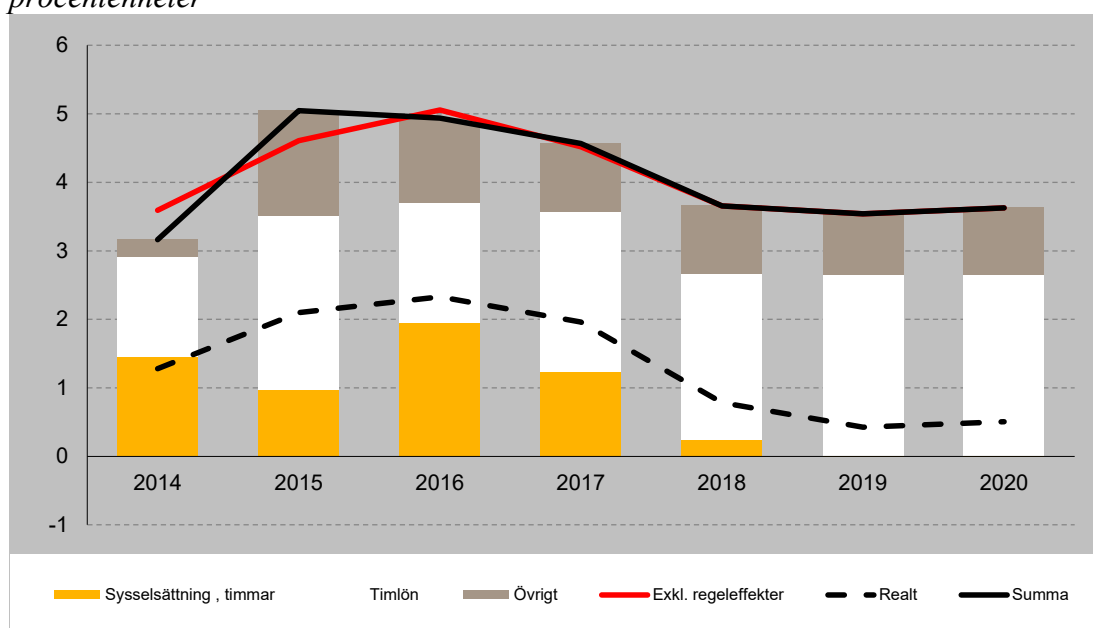
*Kalenderkorrigerad utveckling.

Skatteunderlagstillväxten växlar ner nästa år

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som sammanfattas här ovan. Den starka tillväxt av skatteunderlaget vi såg år 2015 väntas fortsätta i nästan lika snabb takt 2016 och 2017, se diagram nedan. År 2016 ökade antalet arbetade timmar dubbelt så mycket som 2015 men lönesumman tilltog bara marginellt mer. Samtidigt ökade inkomsterna av sociala ersättningar endast svagt och grundavdragen steg mer än året innan. Den sammantagna effekten är en liten nedgång i skatteunderlagstillväxten.

År 2017 avtar skatteunderlagets ökning ytterligare något. Det hänger ihop med att sysselsättningsutvecklingen dämpas samt minskade utbetalningar av sjukpenning och arbetslöshetsersättningar.

Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter, procent respektive procentenheter

Från och med 2018 växlar skatteunderlagets ökning ner till en nivå under den genomsnittliga sedan millennieskiftet. Det beror framförallt på att den långa perioden med sysselsättningsökning upphör när konjunkturtoppen passeras.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

	2016	2017	2018	2019	2020	2016–2020
SKL feb	4,9	4,6	3,7	3,5	3,6	22,0
ESV nov/dec	5,1	4,4	4,2	3,9	3,9	23,4
SKL dec	4,8	4,4	3,6	3,5	3,8	21,9
Regeringen, sep	5,0	5,2	4,2	4,2	4,1	24,9

Den mest positiva skatteunderlagsprognosen är den som presenterades i regeringens budgetproposition i höstas. Den enskilt viktigaste förklaringen är att regeringens bedömning förutsätter större ökning av arbetade timmar än både SKL:s och ESV:s. Regeringen utgår också från löneökningar i samma storleksordning som de ESV räknar med, vilket bidrar till en snabb ökning av pensionsinkomsterna

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Respektive nämnd svarar för att de fackliga organisationerna informeras om nämndens förutsättningar inför budgetarbetet, uppläggningsen av arbetet med mera i samband med att budgetarbetet inleds.

Nämndernas budgetförslag för 2018 med plan för 2019-2021 som lämnas till budgetberedningen ska vara MBL-förhandlade hos respektive nämnd.

MBL-information och förhandling med de centrala fackliga organisationerna genomförs enligt tidplanen i bilaga 6.

Nämndens internbudget för 2018 ska också MBL-förhandlas.

Kommunledningskontoret

Paul Håkansson

Peder Brandt

Bilagor:

- 1 Kommunfullmäktiges övergripande mål
- 2 Nämndernas redovisning av vilka övergripande mål de planerade att arbeta med i budget 2016-2017 med plan för 2018-2019
- 3 Förslag till preliminär resultaträkning för 2018 med plan för 2019-2021
- 4 Förslag till preliminära ramar för nämnderna för 2018 med plan för 2019-2021
- 5 Förslag till preliminära investeringsramar för 2018 med plan för 2019-2021
- 6 Tidplan för budgetarbetet enligt beslut i kommunstyrelsen den 20 december 2016
- 7 Kommungemensamma och nämndspecifika strategiska utvecklingsuppdrag samt indikatorer utifrån analys av kommunens verksamhet, ekonomi och personal
- 8 Mall för nämndernas budgetförslag
- 9 Förteckning över politiska styrdokument

Kommunfullmäktiges övergripande mål

1. I Linköping ska fler människor nå egen försörjning

Linköpings kommun ska skapa förutsättningar för ökad sysselsättning för personer där förutsättningarna för att komma in på arbetsmarknaden är särskilt utmanande. Fler linköpingsbor ska nå egen försörjning.

2. En kommun med ett växande näringsliv

Linköping ska vara en motor för regionens näringslivsutveckling och arbeta aktivt för och värna om både det näringsliv som finns idag och för att nya företag och branscher etableras här. Goda förutsättningar ska finnas för att fler företag ska kunna starta, växa och anställa. Linköping ska också ligga i framkant när det gäller att skapa förutsättningar för nya, gröna jobb. Samverkan mellan kommunen och universitetet ska stärkas i syfte att förbättra näringslivsklimatet och skapa nya och växande företag.

3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor

Alla barn och ungdomar ska ges likvärdiga förutsättningar att nå kunskapsmålen och sin fulla potential. Kommunen ska verka för att utjämna uppväxtvillkoren för barn och ungdomar och ge möjlighet till en trygg miljö från förskola till gymnasium. I Linköping ska det finnas en mångfald av pedagogiska inriktningar och utbildningsutbud. Skolan ska fungera som en mötesplats för personer med olika bakgrunder och erfarenheter. Linköpings kommun ska ha en nära och strukturerad samverkan med universitetet i syfte att höja kunskapsresultaten.

4. En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv

Alla linköpingsbor ska ges förutsättningar att leva ett hälsosamt liv och till en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag. Linköpingsborna ska ha god tillgång till ren luft, rent vatten och en giftfri miljö. Den som är i behov av stöd och hjälp ska kunna få det enkelt. Stöd-, vård- och omsorgsinsatser ska utmärkas av trygghet, hög kvalitet, ökat självbestämmande för den enskilde och goda villkor för personalen.

5. En ekologiskt hållbar kommun

Kommunens klimatarbete ska styras av målet om koldioxidneutralitet år 2025 och medborgarna ska aktivt delta i arbetet. Linköping ska ligga i framkant för gröna lösningar på klimatutmaningarna och i utvecklingen av miljöteknik. Värdefulla naturområden ska säkras och kommunen ska aktivt arbeta för att bevara den biologiska mångfalden. Den täta staden, med park- och rekreationsområden, är den hållbara staden.

6. Fler bostäder för en växande kommun

Cykel-, gång- och kollektivtrafik ska prioriteras vid planering. Förutsättningar ska skapas för att kunna möta den kraftiga befolkningsökningens efterfrågan av bostäder. Linköping kommun ska planera för att fler bostäder byggs samt bygga nya bostäder i egen regi i syfte att minska boendesegregationen och förtäta staden. Nya och befintliga stadsdelar och orter ska utvecklas så att de är attraktiva, hållbara och möter alla invånares olika behov.

7. En sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet

Oavsett var i kommunen man bor ska man ha möjlighet att påverka och bidra till Linköpings utveckling. Jämlikheten ska öka och alla invånare ska kunna känna trygghet, såväl socialt som ekonomiskt. Sociala insatser ska vara förebyggande, ha barnen i fokus samt bygga på samverkan, helhetssyn och långsiktighet.

8. En kreativ kommun

Ett varierat kultur- och fritidsutbud som riktar sig till alla Linköpingsbor ska finnas i kommunens olika stadsdelar och orter och även locka besökare. I Linköping ska det finnas en god samverkan mellan kommun och föreningsliv. Alla barn och unga ska kunna ta del av ett rikt och meningsfullt fritids- och kulturliv samt möjligheten att skapa själva.

9. En kommun med bra arbetsvillkor

Linköpings kommun har goda arbetsplatser, där varje medarbetare känner arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Innovativt arbete ska främjas för att för utveckla verksamheterna och stärka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Kommunens arbetsplatser ska kännetecknas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor, där medarbetare behandlas lika och ges lika möjligheter att utvecklas. I Linköpings kommun ska medarbetarna ha möjlighet att arbeta heltid eller önskad tjänstgöringsgrad.

10. En ekonomiskt hållbar kommun

Linköpings kommun ska präglas av ansvarstagande i såväl goda tider som i stunder av finansiell oro och ska ha god ordning på ekonomin. Det skapar handlingsutrymme på både kort och lång sikt. Kommunkoncernen ska ha en långsiktig tillväxt i balans. Framtida kommuninvånare ska tillförsäkras en bibehållen eller förbättrad nivå på verksamhet, service och anläggningar. Verksamheter inom kommunkoncernen och externa utförare ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva.

11. En kommun som är en stark röst regionalt, nationellt och internationellt

Linköpings kommun ska vara en framträdande aktör regionalt, nationellt och internationellt och driva frågor för kommuninvånarnas bästa.

Bilaga 2

Nämndernas redovisning av vilka övergripande mål de planerade att arbeta med i budget 2016-2017 med plan för 2018-2019

I tabellen nedan har nämnderna markerat vilka mål som de arbetar med i budget 2016-2017 med plan för 2018-2019

Övergripande mål	Nämnder som arbetar med följande mål
1. I Linköping ska fler människor nå egen försörjning	Bin, Sn, On, Ks, Bou
2. En kommun med ett växande näringsliv	Bin, Sbn, Bmn, Ks
3. En kommun med höga kunskapsambitioner och trygga uppväxtvillkor	Bin, Sn, Bmn, On, Bou
4. En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv	Bin, Sn, Sbn, Bmn, On, Öfn, Kof, Ks, Ks anst, Bou, ÄN
5. En ekologiskt hållbar kommun	Bin, Sbn, Bmn, On, Ks, Bou, ÄN
6. Fler bostäder för en växande kommun	Sn, Sbn, Bmn, On, Ks, ÄN
7. En sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet	Bin, Sn, Sbn, On, Öfn, Kof, Ks, Bou, ÄN
8. En kreativ kommun	Bin, Sbn, Bmn, On, Ks, Ks anst Bou
9. En kommun med bra arbetsvillkor	Bin, On, Kof, Ks, Ks anst, Bou, ÄN
10. En ekonomiskt hållbar kommun	Bin, Sn, Sbn, Bmn, Ks, Bou
11. En kommun som är en stark röst regionalt, nationellt och internationellt	Bin, Sbn, Bmn, On, Ks, Bou, ÄN

Bilaga 3

Förslag till preliminär resultaträkning för 2018 med plan för 2019-2021

(beräkningar enligt SKL:s cirkulär 2017:6 den 16 februari 2017)

	Bokslut	Budget	Förslag	Förslag	Förslag	Förslag
Belopp mnkr	2016	2017	Budget	Plan	Plan	Plan
			2018	2019	2020	2021
Verksamhetens intäkter	1 718	1 320	1 340	1 340	1 340	1 340
Verksamhetens kostnader	-9 215	-9 212	-9 592	-9 998	-10 394	-10 792
Jämförelsestörande poster	10					
Avskrivningar	-162	-155	-160	-165	-165	-165
Tilläggsbudget						
"Välfärdsmiljarder"		-68	-68	-68	-68	-68
Statsbidrag "Byggbonus"		-37				
Intäkter 2018 enl uppdrag			100			
Ofördelat effektiviseringskrav				160	289	389
Verksamhetens nettokostnader	-7 650	-8 152	-8 380	-8 731	-8 998	-9 296
Skatteintäkter	6 502	6 808	7 068	7 334	7 598	7 914
Generella statsbidrag och utjämning	728	736	766	810	811	792
Statsbidrag "Byggbonus"		37				
Kommunal fastighetsavgift	234	237	246	248	250	252
Summa skatteintäkter o utjämning	7 464	7 817	8 081	8 392	8 659	8 958
Finansiella intäkter	308	371	370	381	381	381
Finansiella kostnader	-60	-36	-39	-43	-43	-43
Jämförelsestörande poster						
Finansnetto	249	335	331	338	338	338
ÅRETS RESULTAT	62	0	31	0	0	0

Bilaga 4

Förslag till preliminära ramar för nämnderna för 2018 med plan för 2019-2021 (2017 års pris- och löneläge)

Belopp tkr	Budget 2017	Preliminär ram 2018	Preliminär ram 2019	Preliminär ram 2020	Preliminär ram 2021
Kommunfullmäktige	12 844	12 844	12 844	12 844	12 844
Kommunens revisorer	4 941	4 941	4 941	4 941	4 941
Kommunstyrelsen	337 823	344 009	340 927	335 927	335 927
Kommunstyrelsens anställningsmyndighet	425 910	425 910	425 910	425 910	425 910
Överförmyndarnämnden	6 534	6 534	6 534	6 534	6 534
Valnämnden	192	2 347	1 341	159	159
Äldrenämnden	1 159 461	1 179 929	1 200 587	1 200 587	1 200 587
Omsorgsnämnden	1 018 923	1 013 125	1 015 886	1 015 886	1 015 886
Barn- och ungdomsnämnden	2 999 618	3 067 687	3 136 710	3 136 710	3 136 710
Bildningsnämnden	726 987	749 424	777 689	777 689	777 689
Kultur- och fritidsnämnden	287 128	299 640	300 431	300 431	300 431
Samhällsbyggnadsnämnden	405 134	422 296	441 208	441 208	441 208
Exploatering	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Socialnämnden	464 875	464 450	464 450	464 450	464 450
Bygg- och miljönämnden	-5 509	-5 509	-5 509	-5 509	-5 509
Utförarnämnden	-2 846	-2 846	-2 846	-2 846	-2 846
Summa	7 822 015	7 964 780	8 101 103	8 094 921	8 094 921
Pensionering, exkl finansiella poster	51 262	52 216	45 443	45 443	45 443
Resursmedel	59 952	54 000	54 000	59 000	59 000
Reserv för pris, lön o demografi	153 865	382 766	666 947	1 064 586	1 462 398
Intern finansiering, intern ränta	-39 725	-41 663	-44 788	-44 788	-44 788
Tilläggsbudget "Välfärdsmiljarderna"	67 900	67 900	67 900	67 900	67 900
Statsbidrag "Byggbonus"	36 531				
Intäkter 2018 enl uppdrag		-100 000			
Ofördelat effektiviseringskrav			-160 000	-289 000	-389 000
Verksamhetens nettokostnader	8 151 800	8 379 999	8 730 605	8 998 062	9 295 874

Bilaga 5

Förslag till preliminära investeringsramar för åren 2018-2021

Belopp tkr	Budget 2017	Preliminär ram 2018	Preliminär ram 2019	Preliminär ram 2020	Preliminär ram 2021
Kommunfullmäktige					
Revisorerna					
Kommunstyrelsen	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Kommunstyrelsens anställningsmyndighet	1 090	1 090	1 090	1 090	1 090
Överförmyndarnämnden					
Valnämnden					
Äldrenämnden	3 218				
Omsorgsnämnden	358				
Barn- och ungdomsnämnden	27 550	23 410	21 610	17 000	17 000
Bildningsnämnden	10 350	10 400	17 000	8 000	8 000
Kultur- och fritidsnämnden	25 900	16 650	8 650	1 350	1 350
Samhällsbyggnadsnämnden	151 000	151 000	217 000	192 000	192 000
Socialnämnden					
Bygg- och miljönämnden	500	500	500	500	500
Utförarnämnden	42 800	42 800	42 800	33 350	33 350
Resursmedel	14 600	15 000	15 000	15 000	15 000
Strategisk markreserv	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Summa	293 366	276 850	339 650	284 290	284 290

Tidplan för budget 2018 med plan för 2019-2021

Tidpunkt	Händelse	Ansvarig
Dec-jan	Workshop, analys av ekonomi, personal och verksamhet	KLK
Februari	Ekonomiforum med respektive förvaltningschef	
1 mars	Budgetberedning 1 – Budgetupptakt Redovisning av analyser av ekonomi, verksamhet och personal samt planeringsförutsättningar	
1-7 mars	Komplettering av budgetdirektiv	
14 mars	Kommunstyrelsen beslutar om budgetdirektiv	
14 mars-27 april	Kommunledningsgruppen diskuterar nämndernas budgetarbete	
1 mars-27 april	Behandling i nämnd av förslag inkl MBL	
27 april	Inlämning av förslag till klk för sammanställning	
2 maj	Utskick till Budgetberedning	
8-10 maj	Budgetberedning 2 – Redovisning av nämndernas förslag + politiska interna diskussioner - Gemensam genomgång av alla nämndernas förslag - Partigrupperingsdiskussioner - Tjänstemän ska vara tillgängliga under dessa dagar <ul style="list-style-type: none"> ○ 8 maj – genomgång av Nämndernas förslag ○ 9-10 maj Interna politiska diskussioner	
10-16 maj	Komplettering av ramar och nämnduppdrag	
17 och 18 maj	MBL	
18-24 maj	Ev ytterligare politiska kompletteringar/förändringar	
24 maj	Utskick till kommunstyrelsen	
30 maj	Kommunstyrelsen - förslag budgetramar och nämnduppdrag samt skattesats	
13 juni	Kommunfullmäktige fastställer budgetramar och nämnduppdrag samt skattesats	
13 juni -27 oktober	Nämnderna arbetar med och fastställer internbudgetar	

September	Budgetproposition (BP)
11 oktober	Ekonomiforum, avstämning BP och internbudget
27 oktober	Inlämning av internbudget
27 oktober-7 nov	Avstämning av inlämnade internbudgetar samt komplettering från BP
6 november	Budgetberedning 3 – redovisning avstämning internbudgetar (PLU-tid)
8 och 9 november	MBL
9 – 14 november	Ev ytterligare politiska kompletteringar/förändringar
14 november	Utskick till kommunstyrelsen
21 november	Kommunstyrelsen – förslag eventuell komplettering budget (inkl internbudgetar)
28 november	Kommunfullmäktige beslut om eventuell komplettering budget (inkl internbudgetar)